

UiT Norges arktiske universitet

Institutt for biovitenskap, fiskeri og økonomi

Case 2

Analyse av påstand

Kandidatnummer 1 og 11

Sok-1006, Vår 2022

Innholdsfortegnelse

Innledning.....	1
Sukkeravgiften	1
Konklusjon	4
Referanseliste	5

Tabelliste

Tabell 1.....	3
---------------	---

Figurliste

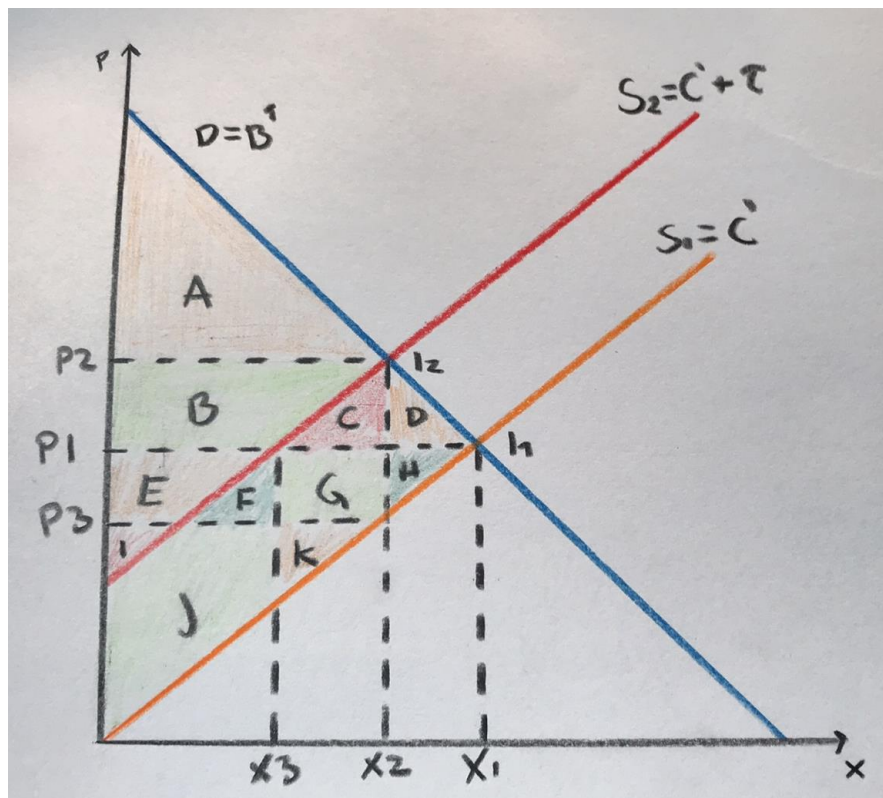
Figur 1- Tegnet lik figur 9.13 fra (Andreassen,Bredesen,Thøgersen,Innføring i Makroøkonomi, 3 utg, side 303)	2
---	---

Innledning

I denne oppgaven skal følgende utsagn analyseres «*I et marked med fullkommen konkurranse, vil avgifter (både spesifikke- og prosentvise avgifter) bli fullt overveltet i forbrukerprisen. Det er med andre ord en-til-en-overføring av avgiften.*» (Norges offentlige utredninger 2019:8''Særavgiftene på sjokolade- og sukkervarer og alkoholfrie drikkevarer'', side 86). For å gjøre denne analysen skal vi se på virkningen av å innføre en avgift på et bestemt produkt og forklare på hvorfor dette kan stemme eller ikke stemme.

Sukkeravgiften

Avgifter på varer er en av statens måte å skaffe seg inntekter og en av måtene for å regulere markedet. I tilfelle med avgift på sukkervarer, sjokolade og alkoholfrie drikkevarer også kalt sukkerskatten, er det å skaffe inntekt, men også for den helsemessige fordelene av mindre inntak av sukker i befolkningen (NOU 2019:8, side 89). Virkningen av en slik avgift gir konsekvenser i form av økte priser, endring av tilbud og etterspørsel fra opprinnelig, samt mulig økning av salg på andre varer. Altså at likevekten i markedet endrer seg, som betyr at når prisen blir høyere vil etterspørselen etter varen gå ned og de som produserer vil minske produksjonen, også fordi produksjonskostnaden for produsentene også blir høyere fordi de faktisk ikke kan velte hele avgifts posten på konsumentene, dette grunner i at tilbud skal være lik etterspørsel for å ha likevekt i markedet og når avgiften legges til, får vi en ubalanse og det må finnes ny likevekt. I Figur 1 så har vi 3 linjer, den blå viser etterspørsel og den røde og oransje viser tilbudet før og etter skatt og vi kan se at likevekten (kryssetpunktet på oransje og blå line, 11) vi hadde ga oss etterspørsel X_1 og pris p_1 . Pris p_1 er det produsentene får betalt per solgte produkt. I krysspunktet 12 er den nye likevekten etter at avgiften er innført.

Figur 1- Tegnet lik figur 9.13 fra (Andreassen, Bredesen, Thøgersen, Innføring i Makroøkonomi, 3 utg, side 303)

I tabell 1 har vi oversikt over hvilke areal i figur 1 som går fra overskudd til skatt og hva som da blir igjen. For å definere ordene er Konsumentoverskudd differansen mellom hva en betaler for varen og hva en faktisk ville ha betalt for varen (Stoltz, Store norske leksikon, <https://snl.no/konsumentoverskudd> 21.4.2022), eksempel hvis en person kjøpte en banan, bananen kostet 5 kroner, men personen vill ha betalt 7 kroner for bananen, da er konsumentoverskuddet 2 kroner. Samme prinsipp med produsentoverskudd, men er differansen på hva konsumenten har betalt og hva produsenten lavest kunne solgt for (Grøndahl, <https://www.enkeleksamen.no/hva-er-produsentoverskudd/>, lest 21.4.2022), eksempel at det koster 2 kroner å produsere bananen, den ble solgt for 5 kroner og da er produksjonsoverskuddet 3 kroner. Det samfunnsøkonomiske overskuddet som du ser i tabell 1 er produksjonsoverskudd pluss konsumentoverskuddet. Det vi ser fra tabell 1 og figur 1 er at to områder blir borte (område D og H), det er en effektivitetstap eller dødvektstap som er det samfunnsøkonomiske tapet når produsentene og konsumentene tilpasser seg en ny likevekt (Andresen, Store norske leksikon, <https://snl.no/d%C3%B8dvektstap>, lest 21.4.2022)

Tabell 1

	Før skatt. Areal:	Etter skatt. Areal:	Endring. Areal:
Konsumentoverskudd=KO	$A+B+C+D$	A	$-B-C-D$
Produsentoverskudd=PO	$E+F+G+H+I+J+K$	$I+J+K$	$-E-F-G-H$
Skatt= t	0kr	$B+C+E+F+G$	$B+C+E+F+G$
Samfunnsøkonomisk overskudd=SO	$A+B+C+D+E+F+G+H+I+J+K$	$A+B+C+E+F+G+I+J+K$	$-D-H$

Når avgiften er innført og vi antar at denne er på tilbudssiden, så er fortsatt etterspørselslinjen den samme da betalingsvilligheten er marginal, så det blir en ny tilbudslinje med de nye verdiene og tilbudslinjen gjør et skift, altså at den flytter seg i dette tilfelle mot venstre. Nå er det en ny tilbudslinje (linje S2) og samme etterspørselslinje, men nå får man et nytt likevektspunkt som i figur 1 er I2, prisen har steget til p_2 og etterspørselen gått ned til X_2 på aksene. Når avgiften ble innført og likevekten har flyttet seg, så oppstår det en forskjell fra hva konsumenten må betale og hva produsenten får betalt. I p3 på figur 1 viser den prisen produsenten får for varen ved skifte og avgifts leggingen. Nå kan vi se på figuren at konsumentene ikke bærer hele avgiftsøkningen, men at produsentene også må ta sin del, Konsumentene betaler sin andel med $B+C$ arealet i figuren og produsenten må ut med $E+F+G$ arealet. Her legger man også merke til at konsumenten sin del er større en produsenten sin del, og denne kan variere alt etter hvor elastisk tilbudet eller etterspørselen er, samt at denne kan ha innvirkning på hvor stor del konsumentene må ta, At en etterspørsel er elastisk betyr at hvis prisen går opp eller ned så vil etterspørselen endre seg mye, i motsatt tilfelle vil uelastisk etterspørsel endre seg lite selv om prisen går opp eller ned, men heller ha innvirkning på andre forhold(Echoff, <https://www.enkeleksamen.no/elastisk-og-uelastisk-etterspørsel/> , lest 22.4.2022).

Eksempel for å finne hva produsenten og konsumenten betaler kan regnestykket se slik ut for en enhet: $t = p_2 - p_3$ som vil si hva hele skattebeløpet blir, ved å ta $p_2 - p_1$ får vi hvor mye konsumenten betaler i skatt for en enhet og ved $p_1 - p_3$ finner vi hva produsenten må betale i skatt pr enhet.

Konklusjon

Utsagnet i innlendingen kan man motbevise at stemmer, avgiften er ikke overført en til en men deles mellom konsumentene og produsentene i ulik grad, men konsumentene bærer den største delen av avgiften, samt at ved en elastisk etterspørsel så vil dette ha stor innvirkning på hvor mye konsumenten kan eller vil kjøpe(derav etterspørselskurve) til den økte prisen og staten får en inntekt, ikke like mye om priselastiteten hadde vært uelastisk men allikevel inntekt, forbruket går ned og de eventuelle helsemessige vurderinger vil slå ut (NOU 2019:8, side 86-88).

Referanseliste

Pensum, Andreassen, Bredeesen, Thøgersen, Innføring i Mikroøkonomi, kapittel 9, side 303-305

(Norges offentlige utredninger 2019:8''Særlavgiftene på sjokolade- og sukkervarer og alkoholfrie drikkevarer'', side 81-88) ,https://uit-sok-1006-v22.github.io/innleveringer/nou2019_8_s%C3%A6rlavgift%20sukker.pdf

Stoltz, Gerhard, Store norske leksikon, sist oppdatert 20.12.2021
<https://snl.no/konsumentoverskudd>, lest 21.4.2022

Grøndahl, Mari, Hva er produksjonsoverskudd,
<https://www.enkeleksamen.no/hva-er-produsentoverskudd/>, lest 21.4.2022.

<https://www.enkeleksamen.no/elastisk-og-uelastisk-ettersporsel/>, lest 22.4.2022

For Case 1, gå til [Vemund00/sok-1006-v22: sok-1006-v22 \(github.com\)](https://github.com/Vemund00/sok-1006-v22)